

Valet mellan lunch och barnskor

Det här är berättelsen om **Ingrid Birgitta Lundbergs** liv. Hon föddes 1950 och växte upp i en vit tvåplansvilla, i Sibbhult i Skåne. Fadern hade varit fosterbarn, modern, näst äldst av åtta syskon kom från ett hem med jordstampat golv. När Birgitta föddes arbetade föräldrarna på fabrik, senare blev modern hemmafru och fadern försörjde familjen. *"Det land du skulle få leva i erbjöd ett socialt skyddsnät och fler möjligheter än någonsin"*.

Efter åttaårig folkskola blir det husmorskola och en internkurs för kontorselever. Tre veckor efter sjuttonårsdagen får Birgitta anställning som kontorist. Hon gifter sig tjugoett år gammal och flyttar med maken till Sölvesborg, där de bygger ett eget hus. Maken arbetar fackligt på ett LO-förbund och Birgitta är handläggare på Försäkringskassan. Bägge är hängivna socialdemokrater. När det står klart att de inte kan få biologiska barn adopterar de. Först sonen **Patrik** (författaren) och sedan dottern, **Paula**, bägge från Sydkorea. Så långt lever de folkhemsdrömmen med hus, två bilar, arbete och barn.

När Patrik är tio år krackelerar livet och kärnfamiljen spricker, vilket manifesteras genom att Birgitta klipper sönder familjefotot. Föräldrarna skiljer sig efter att maken träffat en annan och Birgitta får vårdnaden om barnen. Samtidigt bryter finanskrisen ut och politiken ändrar alltmer riktning från ett kollektivt till ett individuellt perspektiv. Nu börjar det fattiga livet. Birgitta står ensam med ansvaret för ekonomin, huset, bilen, trädgården, omsorgen om barnen och sina åldrande föräldrar. Det finns inga pengar, huslånet växer, bilen går sönder, barnen växer ur kläder och skor. Extrautgifter betyder sammanbrott. *"Sammanbrotten skedde på kvällarna... Du började gråta, gick ut i natten och kom inte hem*

på flera timmar... Paula ringde till Bris... Jag satt på mitt rum och funderade."

Birgitta undervisar dottern i konsten att vara kvinna. *"Du sa: Gör dig aldrig beroende av en man. Du sa: Skaffa dig en egen ekonomi. Du sa: Bli aldrig som jag."* Birgitta säljer sina smycken, barnens sparkonton försvinner. Stressen och ångesten över ekonomin leder till sjukskrivningar och dövas däremellan med tabletter och vin. När barnen flyttar hemifrån och har "klarat sig" bryter Birgitta ihop och blir långtidssjukskriven för utmattningsdepression. Hon reser sig sakteliga, träffar en ny man, de gifter sig och ett tag ser det ljust ut. Men förhållandet havererar i takt med att sjukdomarna blir flera, alkoholintaget ökar, makens dominans, sjukliga kontroll och övergrepp eskalerar. Paret blir lurade på sina pengar av telefonförsäljare och irländska takläggare. Kommunen involveras efter en orosanmälan, men paret avsäger sig både städning, mat och insyn. Maken sekretessbelägger Birgittas sjukjournaler och kontakten med barnen blir alltmer sporadisk. *"Sista gången jag såg dig i livet förstod jag att du var död. Dina ögonvitor hade gulnat, din buk hade svullnat upp. Du hade blåmärken över armarna och ditt hår hade tappat glansen, din doft gick inte att känna igen."* Birgitta dör ensam på sjukhus, efter ett fall med en hjärnblödning som följd, 67 år gammal.

Det här är en drabbande berättelse om Ingrid Birgitta Lundberg som med sitt liv banar väg för barnens klassresor och dör på kuppen. Socialdemokraterna hon röstade på hela livet kunde inte hjälpa henne. Hon fick välja mellan att äta lunch eller köpa skor till barnen. Hon blev aldrig en del av "verklighetens folk", den grupp som enligt politikerna skulle få det bättre. Istället skulle hon in i Fas 3, utförsäkras. Det är samtidigt en berättelse om folkhemmet från 1950-talet och fram till idag. Om ett socialt skyddsnät med alltför grova maskor för sjuka och utsatta. Om en verklighet som många lågutbildade, ensamstående mammor som kämpar för en bättre tillvaro för sina barn levt och lever i. En grupp med

långvarig fysisk och psykisk ohälsa vars förväntade livslängd enligt flera samstämmiga rapporter sjunker.

Boken är skriven till modern Birgitta på ett både lågmält och vemodigt sätt, med ett Du-tilltal som griper tag med sin närvaro och får texten att kännas både intim och stundtals väldigt privat. Samtidigt känner man hur den starka vreden ångar hos Patrik Lundberg. Det måste varit en svår balansgång för författaren att välja ut vad och på vilket sätt han vill skildra sin döda mors liv. Hon som inte själv ville bli omskriven. Själv säger han: *"Jag känner ett himla klasshat. Det ger mig energi och ilska att kunna kanalisera det här ... att jag verkligen, verkligen vill kunna skriva och gestalta det svenska klassamhället och det svenska manssamhället."**

Heléne Nellvik

*Citatet är hämtat från en intervju med Patrik Lundberg i Lundströms Bokradio 22 augusti 2020

Fjärilsvägen

Patrik Lundberg

Albert Bonniers förlag

Patrik Lundberg, född 1983, är författare och journalist. För närvarande kolumnist i Expressen.

2013 utkom hans självbiografiska bok *Gul utanpå* om utanförskapet att växa upp med asiatiskt utseende i Sverige och om sökandet efter sin biologiska familj i Sydkorea.

2019 mottog han Teskedsordens stipendium för sin outtröttliga röst för en nyanserad samhällsdebatt där varje enskild människas betydelse står i centrum. Nominerades även till Stora journalistpriset i kategorin Årets röst.

2020 var han värd för programmet Sommar i P1.